

Säker schakt

Schaktning är ett arbete med förhöjd risk som därför ska planeras, utföras och kontrolleras så att riskerna elimineras. Riskerna med schaktningsarbete är främst att schakten rasar eller kollapsar. På Skanska ska schaktningsarbeten alltid bedrivas med en effektiv förberedelse- och genomförandeprocess för att vi ska uppnå hög säkerhet och produktivitet. Om du ska utföra schaktningsarbete på någon av Skanskas arbetsplatser behöver du känna till och följa nedanstående rutiner.

Organisation

Roller och ansvar

Alla schaktningsarbeten på våra arbetsplatser ska ledas av en namngiven schaktansvarig. Schaktansvarig ska namnges redan i anbudsskedet och godkännas av Skanskas produktionsledning.

Schaktansvarig ska vara närvarande på arbetsplatsen i den omfattning som krävs för att säkerställa att den dagliga kontrollen utförs samt ta beslut som krävs för att arbetena ska utföras på ett säkert sätt.

Vid längre frånvaro av schaktansvarig ska en av Skanska godkänd ersättare utses.

Schaktansvarig ansvarar för:

- planering, ledning och kontroll av schaktningsarbetena.
- att en riskbedömning och arbetsberedning utförs.
- att upprätta en kontrollplan baserad på identifierade risker. Kontrollplanen ska bland annat inkludera rutiner för daglig kontroll.
- att geotekniker anlitas vid behov, exempelvis i svårbedömda situationer.

Skanskas produktionsledning har en utsedd person för samordning av schaktentreprenörer och en projektdedikerad geotekniker för support. Du som ska utföra schaktningsarbeten behöver känna till vilka som har dessa roller på arbetsplatsen.

Kompetens

Schaktansvarig ska kunna styrka godkänd utbildning "Schaktningsansvarig – Säker schakt" samt erfarenhet av liknande arbeten.

Alla som ska planera, ansvara för och arbeta med eller i närheten av schakter på någon av Skanskas arbetsplatser ska genomföra Skanskas E-learning "Säker schakt" innan arbetena påbörjas. Utbildningen finns tillgänglig på skanska.se/digitalautbildningar. För att säkerställa att rätt förutsättningar fås med i anbudsarbetet ska utbildningen ha genomförts innan anbud lämnas.

Ta hand om dig och tänk på förutsättningarna innan du går ner i schakten. Risken för ras ska vara hanterad och det ska finnas en säker väg in och ut.

Säker schakt

Planering

Vid utformning av schakt ska hänsyn tas till bl.a. schaktdjup, omgivande massors egenskaper, rådande grundvattensituation och befintliga och tillkommande belastningar som verkar på markytan i schaktens närhet. En projektanpassad arbetsberedning ska lämnas i samband med anbud och ingår i Skanskas anbudsutvärdering.

Schakter är ofta temporära konstruktioner och hänsyn ska tas till detta redan under planeringsarbetet.

Projekteringen ska resultera i följande handlingar (i kronologisk ordning):

- Remisshandlingar för granskning och godkännande av Skanska.
- Granskningshandlingar för granskning och godkännande av Byggherren.
- Arbetshandlingar exempelvis genomförandebeskrivning, kontrollprogram, ritningar, schaktmodeller, som underlag till arbetsberedning.
- Relationshandlingar när arbetet är avslutat.

Om förutsättningarna för genomförd projektering ändras under arbetets gång, krävs en omprojektering som tar hänsyn till de aktuella förutsättningarna.

Schakter utan rasskydd kan utformas av schaktansvarig i projektet enligt instruktioner från Skanskas produktionsledning. I svårbedömda situationer behöver geotekniker kontaktas.

Rådgör alltid med geotekniker om:

- Marken mindre än 1 meter bakom släntrön kommer att utsättas för belastning ifrån exempelvis maskiner eller upplag.
- En temporär schakt i lera som ska stå öppen i mer än en vecka.
- Risk föreligger för att de schaktinducerade rörelserna kan skada intilliggande befintliga byggnader, ledningar, etc.
- Rasskyddssystem ska användas. Till säker öppen schakt med slänter är rasskyddssystem ett komplement.

Säkert utförande

För att säkerställa att arbetet kan utföras på ett säkert sätt går schaktansvarig igenom dokumentet *Checklista inför produktionsstart Schaktningsarbete*, som tillhandahålls av Skanskas produktionsledning.

För genomförandet gäller:

- Schaktansvarig leder schaktningsarbetet enligt planerat utförande i arbetsberedning vilken går igenom med all berörd personal före arbetets start.
- Arbetslaget ansvarar för att utföra arbetet i enlighet med arbetsberedningen.
- Personer i arbetslaget får inte bytas ut utan schaktansvarigs godkännande.
- Daglig genomgång med arbetslaget genomförs på morgonen innan arbetet påbörjas.
- Daglig kontroll av schakten genomförs före arbetena påbörjas, oftast på morgonen, av schaktansvarig eller av denne utsedd person med erfarenhet och utbildning för uppgiften.
- Samtliga personer involverade i schaktningsarbeten ska ha erfarenhet samt relevant utbildning för respektive uppgift.
- Endast behörig personal får vistas i schakten.
- Arbeta nere i schakt får endast i undantagsfall enligt riskbedömning och arbetsberedning bedrivas som ensamarbete.
- Maskinisten ska ha överblick över schakten för att kunna uppmärksamma och agera på förändringar, maskinisten ska därför endast undantagsvis vistas nere i schakten.
- Samtliga personer involverade i arbetet ska uppmärksamma rörelser, sprickor, släterosion och andra tecken på instabilitet.
- Om avvikelser från gällande arbetshandling observeras, ska arbetet omedelbart avbrytas och schaktansvarig eller närmaste chef kontaktas. Alla har mandat att avbryta arbetet.
- Vid avvikelser i geotekniska förutsättningar mot arbetshandling och då avvikelserna förutsätter en omprojektering ska projektets geotekniker kontaktas.